

1. *Genade*

Zij zijn weg en ik...

Ik ben zonder woorden

Min of meer naakt overgeleverd aan wat zich aandient

Het is zowel warm als koud

Het is zowel hard als zacht

En het sneeuwt

Nu de sneeuw de wereld stiller en ronder boetseert

nu warme woorden van anderen ons handen en voeten geven

er ergens iemand is die een licht aansteekt

is dit misschien wel wat kerstfeest betekent:

Genade

en een nieuw begin.

2. Vogelfluisteraar

Vogelhuisjes bouwde hij. En dan geen trekkershutten, maar chalets met luiken en balkons.

Ze kregen hun dagelijks brood, of krentenbrood en de laatste korstjes van de oude boerenkaas. Hun drinkbak was altijd gevuld met fris water. Ook toen hij alleen achterbleef na haar verhuizing. Zo wilde hij het: dat alles bleef zoals het was, alsof ze meekeek uit de verte, meewandelde door zijn dag en nacht. Maar nu ook hij is verhuisd, moest het vogelvolk op zoek naar een ander all-inclusive hotel.

Toen ik bij zijn graf kwam zag ik dat ze nog één keer bij hem waren neergestreken.

Verscholen tussen bloemen, sneeuw, linten en brieven hadden ze de twee kloeke trossen Westlandse druiven gevonden. Onze afscheidsgroet.

‘Dat vond je vast leuk vader,’ zei ik tegen hem.

‘Al je vrienden boven je hoofd aan een vorstelijke maaltijd.’

Hij zei niets terug, niet hier waar meestal niet zoveel gepraat wordt.

Maar in de lucht klonk zacht gefluister. Van een dankjewel.

En dat alles met de grootste eerbied opgegeten was.

3. *De Tas*

'We hebben de tas voor u in de schone werkruimte gezet,' zei de vriendelijke stem toen er werd gebeld om te vertellen dat de tas was gevonden.

Niemand had hem nodig. Niemand had in al het grote en diepe van deze dagen een tas gemist. Alleen ik: kind van inkt en zinnen. Van triviale zaken.

De tas hoorde bij het verhaal en was uit het laatste hoofdstuk gevallen.

Tas moest terugkomen om het verhaal af te kunnen maken.

Ik stapte in de trein, in de tram, liep langs de parkeerplaats, door de draaideuren.

Ik rook weer die mengeling van koffie, koek en warme maaltijden, passeerde de informatiebalie, sloeg rechtsaf, nam de trap naar de tweede verdieping, drukte op de bel en vertelde aan een speaker in de muur dat ik voor de tas kwam.

Deuren draaiden zoemend open. Ze kwam me al tegemoet, legde een hand op mijn schouder en vertelde hoe erg ze het hadden gevonden; dat ze zo graag mensen beter maken. Ze gaf me de tas aan. Bovenop de tas zat een etiket.

Naam, geboortedatum, adres, afdeling. Ik liet het zitten. Moest ze niet even meelopen? De tas was best zwaar.

'Nee,' schudde ik. Ik wil deze dagen zelf dragen.

In de trein ritste ik de tas open.

Kleding, slippers, toiletpullen, roman, bijbel. Zakdoeken. Een klein Tupperware schaaltje met roomboterkoekjes. Broodtrommel, acaciahoning, kaasdoos, fruitmesje.

Ik ritste de tas weer dicht en keek door het raam.

Wolken, regen, huizen, auto's, bomen, weilanden, fietsers...

Ik hield de tas op schoot, mijn armen er omheen.

Stapte uit de trein. Bond hem vast op de fiets en reed naar huis.

Om in het grote en diepe van deze dagen een tas terug in het verhaal te schrijven.

4. Kerstmis in de Jordaan

We ruimen het huis leeg.

Hun huis.

We dwalen door ooit en lang geleden.

Schoolrapporten, rijbewijzen, tafelkleden, zakdoeken.

In haar nachtkastje een roze mandje met kleine plastic bloemetjes, een bijbel, een flesje eau de cologne.

In zijn nachtkastje een bijbel, een bril, een boek met de geschiedenis van de bond van groothandelaren. En een lade vol muziek. Kerstmuziek!

Ik begin te graven:

Heintje, Ivan Rebhoff, the Kelly Family , James Last... en dan 'Kerstmis in de Jordaan.'

Kerstmis in de Jordaan...

Bestaat er een mooiere kerstplaat? Waar kinderen met koude handen voor een kwartje en een traan over hun linkerwang een kerstboom krijgen die eigenlijk een daalder kost, en waar uren, dagen, maanden, jaren als een loden last voorbij gaan en hij maar niet terug bij mij komt.

Voor even had ik mijn kerstplooirok van Bertels weer aan. Op de groei gekocht.

Ik voelde het witte gesteven kraagje. Ik las 'Voetstapjes in de sneeuw' van W.G van der Hulst, zat op een houten kist in veiling Westerlee en zong Gloria in

Exelcis Deo, ik rook de rollade en de chipolatapudding, pelde mandarijntjes op de grond, voor de kachel.

Ik loop naar de CD speler, haal de Jordaanse kerst uit het doosje, doe de CD speler open en leg Johnny en tante Leen erin. Er loopt een traan over mijn linkerwang.

En ook over mijn rechter...

5. *Bergmeubel*

Ik wist het niet, maar het was het hart van hun huis; het bergmeubel. Donker, glanzend en vol met de geneugten van het leven. Van hun leven: Koffiekopjes, wijnglazen, gebakshoteltjes, vazen, kaarsenkandelaars, bijbel, kookboeken, muziekinstallatie, bonbonnière, kristal. Maar zij zijn er niet meer. Op een dag steken anderen de sleutel in het slot van de voordeur. Met eigen meubilair. Wasmachine, koelkast, stoelen en tafels vinden deze dagen hun weg naar nieuwe gebruikers, maar het hart klopt nog steeds.

Er wordt koffie gezet, we luisteren naar muziek, pakken messen en vorken uit de besteklade, zetten kaarsen in een kandelaar. Tot het de beurt is aan het bergmeubel om te gaan verhuizen. Ik open het Engelse kopjes appartement en neem de kopjes eruit. Niet om ze op een dienblad te zetten en ze mee te nemen naar de keuken, maar om ze in een doos te doen.

En dan besef ik dat het bergmeubel het hart van het huis is. Omdat er weer iets stopt met kloppen, stopt met het verspreiden van warmte.

Ik pak een sleutel uit een van de deurtjes en stop hem in mijn tas. Ter herinnering aan het hart.

6. *Wat onthouden wil worden*

Er verschijnen nieuwe kleuren en nieuwe vormen in mijn huis.

Kleuren die zij achter lieten

Ik schuif, rek muren op, kijk kasten groter, want er wil onthouden worden, vast
gehouden

Verhalen, vingerafdrukken, jaargetijden, dat wat bij wakker worden hoorde, bij
zondagen, bij vrijdagmiddag, maandagochtend:
scrabblespel, kaarsen, rozen in een vaas, nagelschaartje, leesbril.

Als het donker wordt

de koffers leeg

de planken vol

lopen ze samen door de kamer.

‘Kind,’

zegt zij

‘wat moet je met al die rotzooi’

‘Onthouden,’

zeg ik.

Ze knikt.

Ze weet wat het is: onthouden.

Ze kan het als geen ander

‘Gezellig dochter,’

zegt hij

en je hebt toch wel aan wijn gedacht hè?

‘Ja vader.’

Aan wijn

en je glazen heb ik ook meegenomen.

7. Halen en Brengen

Het zijn dagen van halen en brengen. Van in en uit een trein stappen.

Vandaag ging de reis naar Huis. Huis was aangenaam warm. De zon scheen naar binnen.

Het is stil. De planten klagen erover.

Dat ze op zondag altijd naar een koor luisteren.

Het Urker Visserkoor, of Jubilate uit Katwijk tussen 08:00 uur en 09:00 uur.

En vanaf 11:00 uur, maar soms iets vroeger, naar Rudolf Shock, de 50 mooiste orkesten, of Nana Mouskouri. En dat het nu zo stil is op zondag.

En trouwens ook op maandag en dinsdag.

Dat het heus wel fijn is om water en voeding te krijgen. Maar niet genoeg.

Dat er nu alleen maar iemand binnen komt om met iets onder de arm, of in een tas weer te gaan. Of iets te doen met water en een vaatdoek. Ik knik ongemakkelijk.

Haal het bruin en geel uit hun oksels en vul een krat met de laatste stukjes van ooit.

Een barometer voor dochter. Twee liedboekjes. Een voegenkrabber.

Ik beloof dat ze volgende keer gespreeid zullen worden. Buiten. Met veel fris water.

En dat ik in het vervolg enkel nog iets kom brengen en niets meer kom halen.

8. *Het Bord*

Ze is op weg naar het dorp met haar boodschappenkar. Ik kom er net vandaan, met een tas vol planten. Ze is al langs geweest, zegt ze, want ze wist dat ik zou komen. Ze legt een hand op mijn arm. 'Lil, er staat een bord in de tuin!' Ja. Er staat een bord in de tuin. Ik weet het. Ik heb er mee ingestemd. Met het bord en met Funda. Maar ik heb het nog niet gezien, het bord. Zij wel en ze is er van geschrokken, ook al weet ze dat Huis verkocht wordt.

Maar nu is het wel heel echt.

Dat vind ik ook als ik Huis nader en de zwart op gele letters lees.

Ik steek de sleutel in het slot en open de voordeur. Huis is stil. Alsof het pauzeert met Huis zijn. Ik hang mijn jas op, draai de kachel hoger en loop naar de vensterbank. Het heeft niet geholpen zie ik, mijn belofte om terug te komen, te sproeien en alleen nog maar iets te komen brengen. Ze verliezen hun kleur, de planten. Alsof ze samen met Huis pauzeren.

Ik haal hun invallers uit de tas, zet ze in de sierpotten en vertel ze hoe het zal gaan: Dat het stil is, maar dat er wel voor hen gezorgd zal worden. En of ze alsjeblieft wel willen blijven.

Zodat er iets is om 'hallo' tegen te zeggen als ik binnen kom.

Ik poets het stof weg. Stofzuig van boven naar beneden. Maar Huis komt niet dichterbij. Misschien komt het terug als het bord wordt weggehaald. Als iemand anders de sleutel in het slot steekt. Iemand die niet alleen iets komt brengen, maar ook blijft.

9. De Naam

Het hing er nog. Het koperen naambord naast de brievenbus met zijn naam er op. Maar hij is verhuisd. Dit weten en wennen gaat stap voor stap. Steeds is er iets wat losgeweekt mag worden uit Huis. Het kan niet in een keer. En het kan ook niet worden gepland. Het kan als het de juiste tijd is. En soms voelen we die juiste tijd aankomen; dan stropen we mouwen op en maken we afspraken. En soms niet, dan weten we het pas als we er zijn.

Zo ging het gisteren toen broer de naamplaat zag. Een ovalen koperen naamplaat.

Of hij de naamplaat mee mocht nemen? Het kon, vonden wij. Het was de juiste tijd. Even later was er enkel nog een ovale cirkel en twee schroefgaatjes naast de brievenbus. Behoedzaam werd de naam in een rugzak gestopt. Om vanmorgen aan de overkant van Huis, weer tevoorschijn te komen. Bij zijn graf. In rode steen. Met een zin uit Prediker 3.

Dat er voor alles voor alles een tijd en een plaats is.

En ook dit was niet gepland. Niet vandaag.

Maar het was wel de juiste tijd. En de juiste plaats. Opdat we onthouden.

10. Vingerafdrukken

Er is een tante jarig. En omdat er daar waar de vader en de moeder nu zijn geen brievenbus is die wordt geleegd door Post.nl en KPN er ook geen zendsignaal heeft, heb ik de felicitatiedienst overgenomen. Een lade vol handgemaakte kaarten, het adressenboek en een vel met 10 postzegels. Hij heeft ze nog gekocht en met een paperclip vast gemaakt in het adressenboek. Vóór de 'A.'

Als ik een kaart pak, zie ik haar aan tafel zitten. Ladekastje aan haar rechterkant. Papier, stickers met "Hartelijk **Gefeliciteerd**" en afbeeldingen voor haar neus. Schaar en lijm aan haar linkerhand.

Vanaf juli werden de kerstkaarten gemaakt. '120 heb ik er al, Lil!' En ik zie ze niet, maar ik voel ze wel: haar vingerafdrukken op de kaarten.

Die van hem wonen op het adressenboekje en op de postzegels. Samen met een film:

Vader loopt met kwieke tred naar de auto, stapt in, rijdt naar 'de' Bruna, koopt postzegels, denkt nog na of hij er misschien 100 zal nemen, want hij was tenslotte groothandelaar en dacht tot zijn laatste ademtocht in volume, besluit om er toch maar iets minder aan te schaffen, rijdt weer naar huis, parkeert de auto - volmaakt recht en altijd achteruit insteken - draaft naar binnen, legt de zegels op tafel, hangt zijn jas op en stopt de zegels in het adressenboek.

Negen van de tien zegels heb ik al gebruikt. Vandaag is het beurt aan de laatste zegel. Voor de kaart aan de jarige tante. Ik pak het vel, pluk de zegel eraf en word bevangen door een lichte weemoed. Dat er weer iets op is waar een vingerafdruk in woont.

Dat de lijn weer dunner is geworden.

Dat ik steeds meer wees en steeds minder iemands kind ben.

11. *Het laatste pak koffie*

'Ik zag je fiets staan,' zegt hij als ik de deur voor hem open doe.

Hij rijdt elke dag langs hun huis.

En misschien bracht hij wel meer uren met hen door dan ik ooit heb gedaan.

Hij loopt de huiskamer binnen. 'Leeg hè,' zeg ik.

Hij knikt. Gaat voor de kachel staan. Schudt het hoofd nog eens.

Hij kan er niet aan wennen.

'Vanochtend heb ik het laatste pak koffie open gemaakt,' zegt hij.

Ze kochten er altijd 24 tegelijk. Of 48. Omdat het in de reclame was.

En het was handig, toch? Je greep nooit mis.

Ook niet naar schoonmaakazijn, afwasmiddel, wc reiniger, toiletpapier, of keukenrollen.

Alleen A merken. We schieten in de lach.

Over wat er zoal reinigt en hoeveel je er van nodig hebt.

Over hoe de vader op een dag moest gaan verbergen dat hij de vrijdagse soep kookte in plaats van de moeder, omdat ze niet meer kon staan. Nee, zei hij dan:

Zij maakt de soep. 'Ik help enkel een handje.'

Gelukkig had hij grote sterke handen...

Maar nu is dan dat laatste pak koffie open gemaakt dat hij nog had gekocht.

'Weer iets weg,' zegt hij. Ja. Weer iets weg.

Weer een vingerafdruk minder.

12. DNA

Ze staan met elkaar om het graf heen.

Het is een traditie geworden: één keer per jaar gaan ze met elkaar naar de begraafplaats.

‘Waar zouden ze nou toch zijn?’ Vraagt een van hen.

Is er echt een hemel?

En als ze ergens heen zijn gegaan, hoe ziet dat er dan uit?

Hebben ze een naam? Een huis? Een huid?

Waren ze maar hier...

‘Maar ze zijn hier,’ zegt een ander.

‘Ze zijn overal.

In alles wat ze hebben aangeraakt, waar ze woonden, werkten, aten, sliepen...’

‘Ze hebben hun DNA achter gelaten.

In hun boeken, borden, in hun kleren...

Op de straten waar ze hun voetstappen achterlieten, in de planten die ze aanraakten in de tuin.’

Het lijkt wel of er plotseling een warme vlaag wind langs hen heen waait.

Alsof de dag glimlacht.

Ze zien overal vingerafdrukken.

Voetsporen.

Een klein stukje van vroeger voor vandaag en later.

13. *Het Steentje*

Ze trouwden in 1940 en trokken in een klein huisje. Binnen 11 jaar werden er acht kinderen geboren. In datzelfde kleine huisje, waar bij elk nieuw geboren kind gewoon wat ingeschikt werd. Ik was het zesde kind. We groeiden allemaal groot, trokken de wereld in, trouwden, kregen zelf kinderen, maar onze ouders bleven waar ze ooit samen begonnen waren: in dat kleine huisje, vlakbij het water.

Altijd samen.

Dat bleef zo tot ze 89 waren en vader ziek werd. Hij kwam in het ziekenhuis terecht, wat hem slecht bekwam. Het was vernederend. Moeilijk om zich over te geven aan handen die zijn taal niet spraken. Die hun best deden, dat zeker, maar die niet in zijn hart konden kijken.

Niettemin knapte vader weer op. Maar hij kon niet meer terug naar huis.

Na 65 jaar samenzijn, was moeder nu alleen in het huisje vlakbij het water, waar ze wachtte op zijn thuiskomst. Of naar hem op zoek ging. Op een dag schildte zij aardappelen, schrapte worteltjes en zette de pannen op het vuur. Ze liep naar de kachel en ging naast de kachel in een stoel zitten. 'Hij komt zo,' zij ze tegen zichzelf. De worteltjes en aardappelen raakten aan de kook en vader was er nog niet. Het water verdampte, de worteltjes en aardappeltjes brandden aan en hij was er nog altijd niet. Maar één van ons intussen wel en wij moesten hoognodig

met moeder in gesprek. Over ergens anders heen gaan waar ze niet langer hoefde te wachten en waar pannen niet aan konden branden.

Ze zou bij vader kunnen wonen, was ons toegezegd. 'Tot de dood hen scheidt,' dachten wij. 'Tot we terug naar huis kunnen,' dacht zij.

Eenmaal in het verzorgingshuis bleek de vereniging met haar man er anders uit te zien: hij boven, zij beneden. Maar al moest de onderste steen boven komen, dit zou wat ons betreft niet gebeuren! 'Vooruit, één dag dan,' zei de arts. Die ene dag werd ruim een jaar. Een jaar waarin ze vaak samen voor het raam stonden dat uitkeek op hun huisje in de verte en tegen elkaar zeiden: 'morgen gaan we terug naar huis hè.

Negen dagen na moeders 91e verjaardag, het was de zaterdag voor kerst, werden we gebeld. 'Ze voelt zich niet zo lekker,' zei de verpleegkundige. 'Ze wil niet uit bed komen.' Uiteindelijk kon vader haar overhalen om zich toch aan te gaan kleden. 'Ik kom zo,' zei ze. Maar het duurde wel lang. Het duurde heel lang. Uiteindelijk ging vader kijken. Moeder zat in een stoel naast haar bed. Onbeweeglijk. Gekleed in haar zondagse jurk, haar mooiste sieraden om. Handtasje op haar schoot.

Ze was klaar. Onderweg naar een andere werkelijkheid.

En eigenlijk het was niet moeder, maar vader, van wie wij de laatste dagen telden.

Wiens afscheid wij aan het voorbereiden waren. Voor wie ik de rouwkaart al had ontworpen.

Over wie moeder al een poosje zei: 'Hij wordt niet meer beter hè. Nu ging zij hem voor.'

Ik bouwde de rouwkaart voor vader om tot een kaart voor moeder. We bespraken de rouwdienst met de dominee, met de uitvaartorganisatie, we bestelden bloemen.

Moe, verdrietig en hard toe aan iets anders deed ik iets wat ik nooit voor mogelijk had gehouden: om op tweede kerstdag samen met mijn man een nieuw bed te gaan kopen.

Morgen zou er nog van alles geregeld moeten worden...

De dag voor de begrafenis konden we op adem komen. Tot de telefoon ging. Het was mijn oudste zus. 'Papa is voor zijn bed gaan liggen,' zei ze. 'Ergens tussen negen uur vanavond en half tien. Toen zijn verzorgster om negen uur kwam kijken lag hij nog rustig in bed. Toen ze om half tien kwam kijken lag hij voor het bed. In foetushouding. Dood.'

Van het concert des levens heeft niemand een program. En als we een programma maken voor de volgende dag, het volgende uur, of volgende week, hoe gewichtig ook, biedt dit geen garantie voor een vlekkeloze uitvoering van de gekozen symfonie.

Er moest een nieuw programma worden samengesteld.

Een nieuwe kist besteld, een nieuwe uitvaartdatum vastgesteld. Maar ook een oudjaar worden uitgeluid en een nieuw verwelkomd. En ik was bijna jarig.

We waren allemaal moe. Onthutst. Maar daar was geen tijd voor, geen ruimte.

Een dag later was de condoleance voor moeder gepland.

Naast haar kist, stond nu ook die van vader.

Op de tweede dag van het nieuwe jaar werden ze samen begraven.

In de stromende regen daalden de kisten naast elkaar naar beneden. Heel voorzichtig.

We kozen met elkaar een mooie grote steen uit. Een tekst en een afbeelding die van links naar rechts over de steen werd gegraveerd. De steen werd doormidden gezaagd en met een kleine ruimte ertussen op de graven gezet. Zodat we konden zien dat ze bij elkaar hoorden.

Dat ze bij elkaar waren gebleven, tot de dood hen scheidde.

'Zo is het goed,' dacht ik. En dit vonden we allemaal; de hele kinderschaar met aanhang; dat het goed was zo. Op een van ons na. 'Ik kan niet zien dat ze bij elkaar horen,' zei ze.

'De stenen moeten met elkaar verbonden worden.' Er zou een steentje tussen moeten.

Een kleine brug, om haar gerust te stellen. Maar niemand wilde het steentje. Ik ging met haar in gesprek. Probeerde het uit te leggen. Dat er een verhaal geschreven was met een goed einde.

Dat we in vrede konden beginnen aan een nieuw hoofdstuk.

Zij dacht hier anders over. Voor haar was er een steentje nodig om vader en moeder te verbinden.

Op een dag werd ik gebeld door de beheerder van de begraafplaats. 'Er is iets veranderd aan het graf van je ouders,' begon hij. 'Iets bij de steen. En dit kan niet zomaar.'

Er was een steentje gekomen. Haar steentje. Het moest vond ze. Het moest echt.

Dus had ze het zelf geregeld. De gehele kinderschaar was ontdaan. En boos.

Ik hield van haar. Ik houd nog altijd van haar. Dus nam ik de taak op me haar te vertellen dat ze dit niet zomaar kon doen. En dat het steentje verwijderd moest worden.

Het steentje werd verwijderd. Zij verbrak het contact met ons.

Ik heb meerdere keren geprobeerd het contact te herstellen. Gezocht naar een denkbeeldige steen die ons weer kon verbinden. En het is niet gelukt. In al die jaren niet.

En van alles wat ik heb gevoeld en ervaren na het overlijden van onze ouders, is dit wat meeste zeer doet. Nog altijd. Ik denk wel eens dat ik, als ik geen geloof had gehad, ik dit niet aan had gekund.

Op moeilijke momenten herinner ik me een Bijbeltekst: "Komt allen tot mij die vermoeid en belast zijt." En dit doe ik dan maar. Om verder te kunnen schrijven aan mijn verhaal. En wie weet op een dag de steen te vinden die haar hart verzacht.

14. De Brief

We kregen een brief. Met een mededeling. En een vraag.

De tijd van rusten op de begraafplaats was voorbij.

Er zou worden opgeruimd.

Maar we konden het ook uitstellen. Vijf jaar, of tien jaar...

Daar moesten we dan wel voor betalen.

Tja...

We zijn zelf ook de jongsten niet meer.

Hoe zwaar weegt het?

Hoe willen we herinneren en waar?

Moeten we ergens heen om ergens aan terug te denken?

Ik piekerde er een tijdje over

en opeens wist ik het.

Ik hoef niet ergens heen om ergens aan terug te denken.

Maar ik loop wel graag even naar de begraafplaats als er iets is om over ná te denken.

Van die dingen waar je een nachtje over moet slapen. Of waar je van wakker ligt.

En het is niet dat ik bij ze gaan staan en wacht op goede raad.

Misschien is het zelfs wel rustig dat ze niets zeggen

Maar is er ergens een besef dat ze dit ooit wel deden.

En dat ik daar toen iets aan had.

En dat dit weten genoeg is om weer verder te kunnen.

We hebben de tijd van rusten verlengd.

Dan hoef ik daar in elk geval niet meer van wakker te liggen.

15. Om de liefde?

Ze hielden van vreselijke muziek.

Van afschuwelijke schilderijen, lelijk servies, van slaapverwekkende boeken,
opzichtige ansichtkaarten, saaie vakantiebestemmingen en monsterlijke
theepotten.

Wij pakten het heel anders aan.

We plakten en knipten een eigen ik, zo anders mogelijk
en we dachten dat het altijd zo zou blijven.

Tot de dood ons scheidde.

Dan gaat muziek ineens anders klinken

Krijgen schilderijen een andere kleur en heb je het servies eigenlijk altijd al mooi
gevonden, net als de boeken, de kaarten en de theepotten.

Gestaag vullen we kasten, laden en vensterbanken met onze kindertijd

Is het omdat we de jaren des onderscheids hebben bereikt?

Is het om de liefde?

Of opdat de dood ons wat minder scheidt?